

..... [p1]

Il¹ y a peu de jours me trouvant chez Mr Vyt, libraire à Gand, pour affaires de bibliothèque, celui-ci me présente un [Manuscrit] ancien intitulé: Cornicke van Brabant, en vers néerlandais. Je le demanderai en communication donc l'idée que c'était peut être un de ces chroniques déjà publiées.

.....

1 Dit verslag werd door F. Vander Haeghen voorgelezen op de zitting van 20/06/1894 van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. Gezelle nam de vertaling op in zijn uitgave Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant. Gent: A. Siffer, 1896, op p.5-8:

Bibliographische aanteekening.

Mij voor eenige dagen voor zaken, de Bibliotheek betreffend, bij den heer Cam. Vyt, boekhandelaar alhier, bevindend, toonde deze mij een oud handschrift in Nederlandsche verzen, getiteld: Cornicke van Brabant. In de meening dat het wellicht een reeds uitgegeven geschrift zou zijn, verzocht ik het ter inzage te mogen ontvangen.

Op de Bibliotheek terug gekomen, raadpleegde ik het werk van den heer L.-D. Petit, waarin eene volledige lijst van soortgelijke werken voorkomt.

Na alle werken door den heer Petit genoemd te hebben doorloopen, kwam de heer Arnold tot de overtuiging, dat geen dezer op dezelfde wijze aanvangt als het nieuw ontdekt Handschrift.

Het is dus onuitgegeven.

Het Handschrift is geschreven op papier, in lang-klein-folio formaat (agenda-formaat), en bevat 54 genummerde bladen, dus in het geheel 107 bladzijden. Elke bladzijde telt van 35 tot 44 regels.

Te oordeelen naar de lijnen en watermerken, behoort het papier ongetwijfeld tot de eerste jaren der XVe eeuw.

Het jongste vermelde feit is van 1414, en dit jaar is dus waarschijnlijk dat der samenstelling, en, te oordeelen naar het schrift, ook dat der overschrijving.

Naar alle waarschijnlijkheid is het werk volledig. Het bestaat uit ongeveer 4000 verzen, maar aangezien ik het niet heb gelezen, ben ik ook niet in staat een oordeel uit te spreken over de letterkundige waarde.

Ten einde de Academie in staat te stellen hierover te oordeelen, laat ik de eerste helft der eerste bladzijde hier volgen:

Jesus Maria salve.

Behouder alder wereld wyt

Christus heere ghebenedyt

Coeninck der ewiger glorien

De retour à la bibliothèque je consultai la publication de M^F Petit où se trouve une liste complète des documents de cette nature imprimés²

.....

Ic bidde v vriendeliken

Dat ghi myn herte op desen tyt

Verlichten wilt ende mijn memorie

Ende mijn rude plompe sinne

Soe ontpluken die ic kinne

Slecht ende rut dese hystorie

Te makene maer noyale (?) minne

Die ic drage te mer herte binnen

Toten vrome brabantse heeren

Die vter troyen der ryker warande

Ghesticht hebben alle de lande

Die men vint in dessyde der meere

Ghelyc dat Jacop van Merlant

Maecte in een buexken dat ic vant

Ghedicht staen scoen ende cleere

Welc boec es van cleinder spasien

Ende es geheten Jacop Clarasiën.

.....

In deze laatste regels is sprake van een tot dusverre onbekend werk van Maerlant: het boec geheten Jacop [*van Maerlant*] Clarasiën. Hetzelfde werk wordt nog genoemd op bladz. 9 ro, en ook verder in het Handschrift komt Maerlant's naam meermalen voor.

De dichter maakt zich bekend op fol. 53 vo.

.....

Besitten moet hoeghe Jherusalem

Après avoir pris sur les rayons tous les ouvrages signalés et les avoir parcouru, Mr Arnold est arrivé à constater qu'aucun de ceux-ci ne commence de la façon dont débute le *[Manuscrit]* nouvellement trouvé. Il est donc inédit.

Ce *[Manuscrit]*, sur papier, est de format petit in-folio allongé (format agenda). Il comprend 54 H. chiffrés soit en tout 107 pages. Chaque page contient de 35 à 44 lignes.

..... [p2]

.....

Dies bit hennenvan merchtenen

Int yaer ons heeren m. CCCC

Ende xiiij wie dats v'wondert

In meerte de x. calende

Soe makes henne een eynde

Die gode bit.....

Hendrik van Merchtene is een geheel nieuwe naam in de geschiedenis der Nederlandsche letterkunde. Het moet een in de XIVe eeuw geboren dichter zijn, die ongetwijfeld het dorp Merchtem, in Brabant, niet verre van Brussel gelegen, bewoonde, en die wellicht Heer was over deze plaats. Alph. Wauters (*Histoire des environs de Bruxelles*, II, blz. 93) noemt een Sire de Merchtem, die in 1231 eenige renten afstond aan de abdij van Affligem.

Ons Medelid dr Guido Gezelle verklaart, na het Handschrift gelezen te hebben, dat onafhankelijk van het letterkundig belang, ook de beoefenaar der Geschiedenis daarin bijzonderheden zal aantreffen die niet van belang zijn ontbloot. Dr Gezelle heeft zich bereid verklaard zich met de bezorging der uitgave te belasten, indien daartoe wordt besloten.

In denzelfden band is, achter de Cornicke van Brabant, nog eene andere, kleinere kroniek gebonden, in handschrift van later tijd, in ongebonden stijl en van gering belang. Daarin worden, op 16 bladzijden en op hoogst beknopte wijze, de gebeurtenissen verhaald, voorgevallen in de jaren 1288 tot 1461.

Geheel aan het einde leest men: 'Item int selve jaer (1461) was merchtenen verberrent vanden moer-branders.'

De heer Cam. Vyt heeft mij dit onuitgegeven Handschrift voor een zeer matigen prijs afgestaan, zooals hij dat meermalen doet daar waar het onze Openbare Boekerij geldt. Men kan zijne wijze van handelen in deze niet genoeg loven. De liefde van den heer Vyt voor alles wat strekken kan tot uitbreiding der historische wetenschap, verdient, evenzeer als zijne belangeloosheid, eene gepaste waardeering.

- 2 Ingreep met potlood vermoedelijk door Guido Gezelle in kader van de publicatie en vertaling in de editie van Hennen van Merchtenen: documents imprimés de cette nature.

Le papier du [*Manuscrit*], d'après les vergeures et les filigranes , appartient aux premières années du XVe [*siècle*]

La mention la plus récente est de 1414: C'est très probablement la date de la composition du poème et peut être aussi de sa transcription.

L'ouvrage est complet. Il comprend environ 4000 vers. Ne l'ayant pas lu, je ne puis donner mon appréciation sur la valeur historique ou littéraire du document.

J'ai transcrit la moitié de la 1me page:

Jezus Maria salve

Behouder alder werelt³ wyt

Christus heere ghebenedyt

Grimbergsche oorloge:⁴ f° 27 [*recto*], 28, etc. autres détails que dans le Grimbergh Oorloge

..... [p3].....

Dans ces derniers vers il est question d'un oeuvre de Van Maerlant inconnue jusqu'à présent: het boec geheten Jacop (van Jacob v. Maerlant) Clarasiën. Il en est encore question à la p 9 [*recto*] Maerlant est mentionné plus loin à diverses reprises

L'auteur du poème se nomme vers la fin, f° 53 [*verso*]

Besitten ... Hooghe Jherusalem

Hennen v. Merchtenen est un nom inconnu dans [*l'histoire littéraire néerlandais*] Merchtem est un localité situé..

Alph. Wauters, [*histoire*] des environs de Bruxelles, II, p 93 cite un Sire de Merchtem qui cède ses rentes à l'abbé d' Afflighem, en 1231.

.....

3 Bij Gezelle: wereld

4 De Grimbergse Oorlogen noemt men de van 1139 tot 1159 gevoerde strijd tussen de graven van Leuven en het geslacht Berthout, heren van Grimbergen en Mechelen. (Wikipedia)

J'ai communiqué le [*Manuscrit*] à notre collègue M^r le d^r Guido Gezelle. Indépendant de l'intérêt qu'il faut au point d'une linguistique subtil, il contient aussi quelques [*reseinements*] historiques contemporains de l'auteur

La Cornicke van Brabant est suivie d'une autre petite chronique d'un écrivain plus récente, en prose, qui ne présente qu'un intérêt secondaire. Elle relate, en 16 pages, et d'une façon très concise, des événements arrivés entre 1288 et 1461. Vers la fin: +Item int selve jaer (1461) was merchtemen verberrent vanden moer-branders.

Mr C. Vyt m'a cédé ce [*Manuscrit*] important à un prix très modeste, ce qu'il fait souvent lorsqu'il s'agit de notre dépôt public. On ne peut assez louer cette façon de procéder. La sollicitude de Mr Vyt pour tout ce qui touche au développement des études historiques et son désintéressement méritent un juste hommage

Briefbeschrijving

Verzender	[Vander Haeghen, Ferdinand]
Ontvanger	onbekend
Verzendingsdatum	xx/[06?/1894]
Verzendingsplaats	s.l.
Annotatie	Locatie origineel: brief is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek Gent, Briefwisseling Universiteitsbibliotheek IV Hs. 2515 (2123) (foutievelijk beschreven als brief van Guido Gezelle); Afbeelding: Universiteitsbibliotheek Gent; datum gereconstrueerd op basis van de publicatie en verslag in de Academie.
Annotatie	Locatie origineel: brief is aanwezig in de Universiteitsbibliotheek Gent, Briefwisseling Universiteitsbibliotheek IV Hs. 2515 (2123) (foutievelijk beschreven als brief van Guido Gezelle); Afbeelding: Universiteitsbibliotheek Gent; datum gereconstrueerd op basis van de publicatie en verslag in de Academie.
Gepubliceerd in	Guido Gezelle (ed.), Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant. - Gent, A. Siffer, 1896, p.5-8

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	2 enkele vellen, 135x210 wit papiersoort: 3 zijden beschreven, inkt
Staat	volledig
Vormelijke bijzonderheden	vel 1: ingebonden, beide zijdes beschreven vel 2: los, 1 zijde beschreven

Bewaargegevens

Land	België
------	--------

Plaats	Gent
Bewaarplaats	Universiteitsbibliotheek Gent
ID Gezellearchief	Universiteitsbibliotheek Gent, Briefwisseling Universiteitsbibliotheek IV Hs. 2515 (2123)
Bibliotheekrecord	https://brugge.bibliotheek.be/detail/?itemid=library/v/obbrugge/gezelle/26101

Inhoud

Incipit	Il y a peu de jours me trouvant chez Mr Vyt
Samenvatting	Verslag door F. Vander Haeghen voorgelezen op de zitting van 20 Juni 1894 van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. Gezelle nam de vertaling op in zijn uitgave Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant op p.5-8.
Tekstsoort	brief
Talen	Frans

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	xx/[06?/1894], s.l., [Ferdinand Vander Haeghen] aan [Guido Gezelle]
Editeur	Lut De Neve
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt

Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2023
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.
Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
